

Blad

Uitgave van KNNV afdeling Alkmaar – Den Helder
en IVN Noord-Kennemerland

Maart 2026
84

Natuurvereniging
KNNV
Alkmaar-
Den Helder

Noord-Kennemerland

LAZARETKERVEN
NOLLENVALLEI
HOEPTUIN

Inhoud Blad

Alledaagse vlinders	3
Mossenwerkgroep op excursie	4
Achter het genoemde	5
Gemeen (35)	6
Muskusboktor maakt indruk	7
Verslag van een winterwandeling naar de historische begraafplaats Duin en Bosch	8
Bijzondere waarnemingen in Den Helder	10
Twee mooie uitdagingen	10
Excursie naar de Lazaretkerven in het Noord-Hollands Duinreservaat	12
BioBlitz Hoeptuin groot succes!	14
Een vitale afdeling	16
125 jaar KNNV – schatkamer van de biologie	18
Ga je ook mee met het IVN-weekend?	19
‘Juvenielen? Wat zijn dat?	23
De Nollenvallei op de schop!!	24
Nieuwe leden IVN en KNNV	27
Lezingen	28
Wergroepen KNNV	29
Wergroepen IVN	30
Gegevens KNNV – en IVN werkgroepen	31
Achterblad	32

Blad is een gezamenlijke uitgave van KNNV afd. Alkmaar – Den Helder en IVN Noord-Kennemerland. ISSN 2210/416X

Redactie:
Ger Augustus blad@ivnnkl.nl
Wim de Groot
Keat Kho (vormgeving, keatkho@gmail.com)

Uiterste inzenddatum voor Blad nr 85: 15 juli 2026.
Te late inzendingen worden mogelijk niet geplaatst!
Tekst aanleveren als Word document. PDF bestanden worden niet geplaatst. Maximale lengte circa 1000 woorden.
Langere verhalen alleen na overleg met de redactie.
Foto's altijd apart als jpg bestand opsturen (lieft meer dan 1.0 Mb). Geef ze een naam die als ondertitel gebruikt kan worden.
Tenzij anders vermeld, zijn de foto's van de auteur.

Alles naar: redactiebladivnnknnv@gmail.com
De redactie behoudt zich het recht voor stukken in te korten, te redigeren (bij ingrijpende veranderingen in overleg met de auteur) of te weigeren.

Foto: Wim de Groot
Rood bekermos ,Cladonia coccifera

ALLEDAAGSE
VLINDERS

– deel 17 – Kleine parelmoervlinder (*Issoria lathonia*)
(10 wetenswaardigheden over een alledaagse soort, welke daardoor met andere ogen bekeken kan worden)
Verzameld door Ruud Costers (ruudcosters27@gmail.com)

1. In de duinen komt de Kleineparelmoervlinder voor waar zijn waardplant duinviooltje groeit en konijnen leven.
2. Je kunt hem vooral zonnend met gespreide vleugels op zanderige wandelpaden tegenkomen, waarbij hij telkens een stukje voor je uit vliegt.
3. Hij vliegt van begin april tot eind oktober in drie of soms vier elkaar overlappende generaties. Mijn persoonlijke fenologische datagrenzen in de Noordkop, 12 april (2025) en 3 oktober (2024), stemmen hiermee overeen.
4. De vlinders van de zomergeneratie zijn forser dan die in het voorjaar vliegen.
5. De parelmoervlekken op de ondervleugel zijn bij de Kleineparelmoervlinder veel groter en ook helderder dan bij de gelijkende duinparelmoervlinder, die met één generatie alleen van eind mei tot eind juli vliegt.
6. Deze met een vleugellengte van 21 mm vrij kleine soort overwintert als rups in de strooisellaag.
7. Het vrouwtje legt haar eitjes op de bladrand. Haar ei-productie wordt geschat op 350 stuks.
8. De gemiddelde duur van de stadia is voor ei 6, rups 19, pop 12 en vlinder 18 dagen.
9. Niet elk eitje wordt een rups, niet elke rups wordt een pop en ook niet uit elke pop komt een vlinder. Elk stadium kan geparasiteerd worden.
10. Uit een onderzoek in 2005 in de duinen bij Egmond blijkt dat daar de rupsen van de Kleineparelmoervlinder de belangrijkste prooigroep voor de tapuit vormden.

Kleine parelmoervlinder 1 augustus 2016 NHD - Wei van Brasser

Foto's: Ruud Costers

Kleine parelmoervlinder 4 augustus 2022 NHD - Meeuwenlekken

MOSSENWERKGROEP OP EXCURSIE

Pieter Korstanje

De winter en het voorjaar vormen een geschikte periode om naar mossen te kijken. Op de bodem zijn de planten grotendeels afgestorven, waardoor de mossen beter opvallen. Omdat de bladeren van de bomen zijn, is het verder makkelijker om op boomtakken naar mossen te kijken. Waar het in de zomer vaak te droog wordt, is het winterhalfjaar bovendien veel vochtiger, zodat de mossen zich optimaal kunnen ontplooien. Bij sommige soorten heb je daarnaast sporenkapsels nodig om ze op naam te brengen. Deze komen vaak aan het einde van de winter tevoorschijn. Bovendien is er in de winter soms weinig anders in de natuur om je op uit te leven. De mossenwerkgroep gaat in het winterhalfjaar regelmatig op stap om naar mossen te kijken. We kijken daarbij tegenwoordig ook naar korstmossen, mits er voldoende kennis aanwezig is in de groep. De excursies zijn inventarisatie excursies. Dat betekent dat een interessant gebied wordt bezocht, waarbij we proberen om zoveel mogelijk soorten op naam te brengen. Alle soorten worden genoteerd in de VERA-app, waarna de inventarisatiegegevens direct geüpload worden naar de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF), waar ze op de digitale Verspreidingsatlas van de NDFF zijn terug te vinden. De mossenwerkgroep geeft jaarlijks op deze manier zo'n vierhonderd waarnemingen door.

Op 21 november 2025 bezocht de mossenwerkgroep het duingebied direct ten oosten van Bergen aan Zee. We verzamelden bij de bushalte, vlak bij de rotonde en liepen vervolgens evenwijdig aan de Zeeweg tot de eerste mogelijkheid om de duinen in te gaan. Daar bekeken we enkele stukjes duingrasland en duinbos. Zoals meestal bij een inventarisatie excursie verlopen de eerste honderd meter zeer langzaam. Iedereen stort zich direct op de eerste mossen en korstmossen die we tegenkomen. Zo ook deze keer. Nu is de berm langs het wandelpad evenwijdig aan de Zeeweg ook beslist interessant. Het gaat hier om zeer schraal zand, waarop we direct al leuke soorten vonden. Naast algemeen voorkomende mossoorten zoals Groot laddermos, Gewoon gaffeltandmos en Groot duinsterretje, vonden we Hakige bisschopsmuts - *Racomitrium canescens* var. *intermedium*. Dit is een ondersoort van de Grijsze bisschopsmuts. Deze ondersoort wordt steeds minder aangetroffen, maar weet zich bij Bergen aan Zee nog te handhaven. De soort werd overigens thuis pas op naam gebracht, nadat hij eerst door Jeanette den Herder onder de microscoop was bekeken. Verder waren er in deze berm verschillende Cladonia soorten aanwezig. We vonden naast Open rendiermos bijvoorbeeld Rafelig bekermos, Ruw heidestaartje en zomersneeuw. Prachtige korstmossen! De excursie ging verder de duinen in. In het schrale duingrasland komen we weer een paar Cladoniasoorten tegen: Gewoon

stapelbekertje en girafje. Op boomstammen vonden we naast Gewoon schildmos ook de korstmossen boomschildmos en Gestippeld schildmos. Een fraai mosje is verder het Gewoon knopjesmos. Een soort die met name op dood hout groeit. De groene speldenknopjes die dit mos produceert zijn geen sporenkapsels, maar bolletjes met broedkorrels. Op de bodem vonden we verder bronsmos, met zijn kenmerkende rode nerf. In totaal kwam de soortenlijst tijdens deze excursie uit op negenendertig soorten. Geen lange lijst, maar toch een leuke excursie! Wil je ook een keer mee met een mossenexcursie, geef dit dan gerust aan. Iedereen is welkom!

girafje

Hakige bisschopsmuts

ACHTER HET GENOEMDE

En vanachter de duinen de Schotse hooglanders gezien, de nachtegaal, de zwermen spreeuwen - de roodborsttapuit, het duinviooltje, de kromme eiken - zolang het kan duren, zolang die gehele natuur er is, ik er maar niet alleen mee

Hoefde te zijn - is het mij bijna dagelijks, gaat het wel weer goed met mij.

Het is fijn nu te bedenken dat het nog steeds bestaat - de blanke duinen, met al zijn stilte in beweging - zoek ik het telkens weer, heb ik het geduld er even oud en wijs te zijn, zo voorgoed als het eerste begin zelf -

Elbert Gonggrijp

GEMEEN (35)

Test je soortenkennis met het op naam brengen van de afgebeelde soorten. Mijn foto's zijn in Noord-Holland boven het Noordzeekanaal gemaakt. De soortnamen hebben iets gemeen. Met het herkennen van twee soorten heb je een overeenkomst die kan helpen bij het op naam brengen van een mogelijk lastiger derde soort. De volledige oplossing bestaat uit de drie soortnamen én hun gemeenschap. Zij die wel de drie soortnamen correct hebben maar niet de overeenkomst, ontvangen een eenmalige tip. Doe ook mee en stuur je oplossing uiterlijk 10 april naar ruudcosters27@gmail.com

foto 1

foto 2

foto 3

De oplossing van Gemeen 34.

De soorten kussentjesmos, kelderpissebed en roesje vormden voor de meesten geen probleem en de overeenkomst 'slapen' lag daarmee voor de hand. Freek Kalsbeek, Peter de Greeuw, Marianne Knip, Peter de Zwart, Johan Eilering, Gerard Lange-dijk, Jan Verkaik, Mieke Pol, Rina Klous & Jacos Jes, Mart van Zweeden, Marja Apeldoorn en Cees Volkers vonden direct de correcte oplossing, Hanneke Reitsma en Marian van der Laan stoeiden nog even met de pissebed en kwamen alsnog met de goede oplossing. De overeenkomst gaf aanleiding

tot grappige opmerkingen, zoals: "Deze opgave kost mij aanzienlijk minder hoofdbrekens, maar is desondanks toch niet slaapverwekkend" (Freek Kalsbeek), "Welterusten" (Peter de Greeuw), "Na een wijntje ga ik naar bed, leg mijn hoofd op mijn kussentje en ga mijn roesje uitslapen" (Hanneke Reitsma), "Rol je lekker op onder je dekentje, met een kussentje erbij en dan maar je roesje uitslapen" (Marian van der Laan, met in eerste instantie oprolpissebed!) en "Hun gemeenschap hebben ze in een knusse en warme omgeving maar niet in de slaapkamer" (Johan Eilering).

MUSKUSBOKTOR MAAKT INDRUK

Pieter Korstanje

Vroeger verzamelden veel natuurliefhebbers insecten op spelden. Tegenwoordig is het verzamelen van insectenfoto's populairder. Op Waarneming.nl is het op die manier mogelijk om een mooie insectenverzameling aan te leggen. Indrukwekkende insecten om foto's van te maken zijn boktorren. Ik heb inmiddels zeventien soorten boktorren in mijn digitale verzameling. De laatste aanwinst was bepaald een bijzondere: de muskusboktor.

In onze omgeving is de muskusboktor te vinden in het Zwanenwater. Mijn eerste exemplaar kwam ik tegen in de Weerribben. Op een zonnige zomerdag vloog een fors exemplaar vlak voor me de weg over, om vervolgens te verdwijnen in een rietveld. Het was blijkbaar een gunstig moment om muskusbokken te zien, want ik kwam er die

dag een stuk of tien tegen. Ze waren te vinden op de bloemschermen van berenklaauw, waar ze soms als dubbeldekkers door hun gewicht naar de onderzijde van de bloemschermen wegzakten. Muskusboktorren bewegen zich sowieso wat onbeholpen. Een groot lichaam heeft blijkbaar niet altijd voordelen. De boktor is vernoemd naar de muskusachtige geur die wordt afgescheiden wanneer hij wordt verstoord.

De larven van de muskusboktor leven van wilgenhout en hebben twee tot drie jaar nodig om zich te ontwikkelen tot een volwassen exemplaar van drie tot vier centimeter groot, zo valt te lezen. Dit nog zonder de voelsprietten die langer zijn dan het lichaam. Alles bij elkaar dus inderdaad indrukwekkend grote insecten. Een fraaie aanwinst voor mijn verzameling!

VERSLAG VAN

Marianne Knip - Sevenhuijsen

De woensdaggroep van de KNNV gaat bijna iedere woensdag op pad de natuur in. Er worden excursies georganiseerd op het gebied van natuurstudie en natuurbeleving. Daarbij komt van alles aan bod. Er wordt gekeken naar planten, struiken, bomen, mossen, korstmossen, vogels, zoogdieren, paddenstoelen en strandvondsten. In de wintermaanden wordt er af en toe op een woensdagmiddag een lezing georganiseerd in Parnassia, in Bergen aan Zee. Op 17 december maakte de woensdaggroep een wandeling naar de begraafplaats van Duin en Bosch. Marianne Knip - Sevenhuijsen schreef onderstaand excursieverslag.

Vanaf de parkeerplaats bij Johanna's Hof nam Ans Roos ons via een klaphekje mee het speelbos in. De bomen zijn hier in de tweede wereldoorlog meermaals gekapt voor hakhout en daardoor als meerstammige bomen gegroeid uit de oude stronken. We kwamen groepen wandelaars en vriendelijk gedag zeggende mountainbikers tegen. De wandelaars namen gelukkig een andere route, zodat wij in alle rust naar mossen en paddenstoelen konden kijken. De kardinaalsmuts met bessen en hondsrozen met bottels sierden het bos met hun rode kleur. Een klein geweizwammetje leek op een bloemetje. Onder op een eikenblad zaten oorzwammetjes verstopt en de roodporiehoutzwam zat op omgezaagde berkenstammen. We speurden naar meer paddenstoelen en zagen een geel hoorntje en de oranje aderzwam. De kopergroene bekerzwam geeft een blauwgroene kleur aan het hout en is het hele jaar aanwezig. Ook als het hout afgestorven is blijft deze kleur aanwezig en is daarom zeer geliefd bij meubelmakers en andere houtbewerkers. Wat wij vonden was veel te klein om als meubelinlegwerk te gebruiken.

Op bomen vonden we prachtig groen schildmos en op de grond stond groot laddermos. Met de gewone elfenbankjes aan de liggende boomstammen geeft het een winters plaatje. Er werden veel gele korstzwammen gezien. Deze lijken op de ruches van een blouse. We bekeken een grijze buisjeszwam en op de stomp van een eik de flapjes van de eikenbloedzwam. Dit werd nog even met een nagelinkje gecontroleerd. Er werd een ruig elfenbankje geaaid dat als fluweel voelt. Een boom had groene poederkorst

op de stam en aan de takken melig takmos en eikenmos met geweitjes.

Er vloog, luid gakkend, een groep grauwe ganzen over. Onderweg naar de historische begraafplaats van Duin & Bosch (rijksmonument) werden we door een zingende zanglijster begroet. De begraafplaats is in 2024 opgeknapt en weer in ere hersteld. Dit heeft de PWN, in samenspraak met Stichting Werkgroep Oud Castricum en Stichting Alkmaardermeer en omgeving voor elkaar gekregen. Tussen 1909 en 1963 werden op deze bijzondere plek mensen begraven van het naastgelegen Provinciaal Ziekenhuis Duin en Bosch, een psychiatrische inrichting. Zo'n 1.800 overledenen hebben hier een laatste rustplaats gekregen: patiënten, personeelsleden en hun gezinsleden. Mensen leefden in die tijd in standsverschillen en werden dan ook op de begraafplaats in verschillende klassen, zones op het terrein, begraven. De eerste klasse was bestemd voor hoofdbeambten en beambten, de tweede klasse voor het overige personeel. Alleen personeelsleden die intern wonend waren, of in een dienstwoning woonden en hun inwonende gezinsleden, waaronder ook kinderen, konden hier worden begraven. De derde klasse was voor patiënten. De eerste geneesheer-directeur, Jan Willem Jacobi, en zijn jong overleden zoon liggen hier ook begraven. Het graf van Jacobi is gemakkelijk te herkennen aan de obelisk (hoge grafzuil). Het graf van zijn zoon ligt daarachter. Op de begraafplaats is een algemeen en een rooms-katholiek deel. Het katholieke gedeelte, dat één vierde van het terrein beslaat, is nog steeds te herkennen aan een kleine heuvel: de Calvarieberg. Het kruis op deze Calvarieberg was lange tijd afwezig, maar is nu weer teruggeplaatst. Begin 2023 werd in België namelijk eenzelfde kruis gevonden. Het is aangekocht en opgeknapt. Verder zijn na grondig tuin historisch onderzoek zogenaamde zuilhaagbeuken geplaatst die qua vorm identiek zijn aan de iepen die hier vroeger stonden. Alle vernieuwde paden zijn half-verhard van duurzaam materiaal en recht gemaakt. Achterin staat het Anatomiegebouw en in de hoek een oude veldesdoorn (Spaanse aak).

We gingen door een laan met taxusbomen en kwamen op het terrein van Duin en Bosch zelf. Het psychiatrisch ziekenhuis Duin en Bosch kent een meer dan honderdjarige geschiedenis. Het werd geopend in 1909. Eerder had dit het karakter van veel instellingen uit die tijd, met paviljoens verspreid over bosrijk, maar gesloten terrein. Door veranderingen in de opvattingen over psychiatrische zorg zijn deze grote complexen verdwenen. Van de zes oorspronkelijke paviljoens zijn hier uiteindelijk twee gebouwen als

EEN WINTERWANDELING NAAR DE HISTORISCHE BEGRAAFPLAATS DUIN EN BOSCH

monument bewaard gebleven, terwijl de vervangende nieuwbouw uit de jaren 1960 tot 1980 inmiddels ook weer is gesloopt. De eigenlijke zorginstelling heeft zich in het westelijk gedeelte teruggetrokken. Het oostelijk deel heeft een woonbestemming gekregen (met nieuwbouw) en het monumentale centrumdeel van het landgoed herbergt verschillende functies (werken, wonen, zorg en recreatie). Het gebied is in 2023 door de PWN van de Parnassia Groep als beschermd natuurgebied overgenomen. Tot 2055 heeft de gemeente Castricum voor het beheer en onderhoud van twee stukken bosgrond gekozen voor een samenwerking met PWN. Een derde stuk grond werd verkocht aan PWN. Wij zagen gebouwen met hekken eromheen en molshopen in de vrije natuur. Een groepje eksters zocht wat in het gras. Daar stonden ook geschubde inktzwammen. Dexter runderen rustten in een afgesloten beschermd gebied. Onze route ging terug door het bos. Op een boomstam vonden we een superkleine suikermycena en echt Judasoor op een oude vlier. Een dode omgevallen boom diende als spechtenhotel. Onder de gesnoeide bomen groeit sneeuwbes, hondsdrif en Italiaanse aronskelk. De wandeling eindigde in Johanna's Hof waar de groep werd getraceerd door een jarige deelnemer.

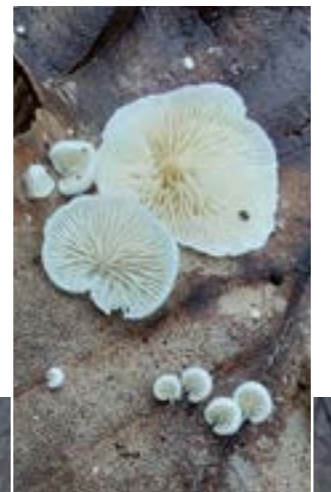
Het was voor Marianne haar laatste activiteit als coördinator van de woensdaggroep. Het KNNV-bestuur bedankt haar hartelijk voor al het werk dat ze de afgelopen jaren heeft verzet! We zijn blij dat Joop de Wit, met assistentie van Ans Roos, het coördinatorschap van de woensdaggroep overneemt en wensen Joop en Ans veel plezier!

Teunisbloem in knop, foto Josephine Ariaansz

Melig takmos, foto 's Henk Heessen

Oorzwammetje

Woensdaggroep, foto Henk Heessen

BIJZONDERE WAARNEMINGEN IN DEN HELDER

Pieter Korstanje

Mario Renden is jaarrond actief in Den Helder en omstreken met het doen van waarnemingen in de natuur. En als je veel op pad bent en je hebt er oog voor, dan doe je af en toe leuke vondsten. De afgelopen maanden kon Mario weer een aantal bijzondere soorten aan zijn lijstje toevoegen. Zo ontdekte hij in de Weststraat, aan de rand van de binnenstad van Den Helder, het duizendpootmos - *Habrodon perpusillus*. Duizendpootmos is een zeer zeldzaam mos, dat af en toe opduikt op de stam van een boom.

Een avondje nachtvinders kijken levert ook geregeld leuke soorten op. Mario ontdekte bijvoorbeeld een geelkopgrasmineermot - *Elachista luticomella* op 9 juni 2025 in Mariëndal. Verder zat er een Oranje borstelmot - *Epermenia illigerella* op het laken tijdens een avond nachtvinders kijken op 13 juni. Aan de noordrand van de Grafelijkheidsduinen liet begin juli de schorssparspiegelmot - *Cydia conifera* na zich zien. Dit blijkt een leuke plek voor het waarnemen van zeldzame nachtvinders.

In de donkere duinen werd door Leonard Minkema een bijzondere paddenstoel ontdekt: het grondsapbekertje - *Phaeohelotium terrestre*. Een soort tenslotte die door heel veel natuurliefhebbers is gezien, betreft de Kleine kokmeeuw, die heen en weer zwierf tussen Den Helder en Texel.

Duizendbladmos - *Habrodon perpusillus*

schorssparspiegelmot

TWEE MOOIE UITDAGINGEN

Vacature voorzitter

Na twee termijnen van drie jaar voorzitterschap van de afdeling IVN-NKL wil Henk Groenewegen graag het stokje overdragen aan een opvolger. We hebben een hele actieve afdeling met ruim 350 leden en jaarlijks vele tientallen activiteiten die door gemotiveerde natuurgidsen worden uitgevoerd. De leden vormen de kern van de vereniging. Een vereniging kan echter niet zonder een bestuur. Naast alle formele verenigingsstaken van een bestuur en een voor-

zitter is het ook belangrijk naar de leden te luisteren en nieuwe ontwikkelingen te stimuleren en faciliteren. Voorts is het behartigen van de externe contacten van de vereniging van belang. Denk daarbij aan het landelijke en regionale IVN, andere groene organisaties en overheidsinstanties. Als voorzitter ben je het gezicht naar buiten.

Het huidige bestuur heeft naast de voorzitter een actieve penningmeester en secretaris.

Bovendien nog twee gemotiveerde algemeen bestuursleden. We functioneren als collegiaal team.

Het voorzitterschap van zo'n actieve groene vereniging is dan ook mooie uitdaging. Ga jij die uitdaging aan?

Vacature algemeen bestuurslid

Zoals tijdens de algemene ledenvergadering (ALV) aangegeven, legt Arjen Geerling bij de volgende ALV zijn bestuurslidmaatschap neer. Voorzitter, secretaris en penningmeester hebben een aantal statutair vastgelegde functies. Maar daarnaast zijn er meerdere taken binnen de vereniging die door bestuursleden worden opgepakt. Denk aan PR en communicatie, het contact met de werkgroepen, organisatie ledenvergaderingen

en vrijwilligersuitjes, beheer Parnassia, etc. Binnen het bestuur worden deze taken in onderling overleg verdeeld. De algemeen bestuursleden spelen daarbij een belangrijke rol.

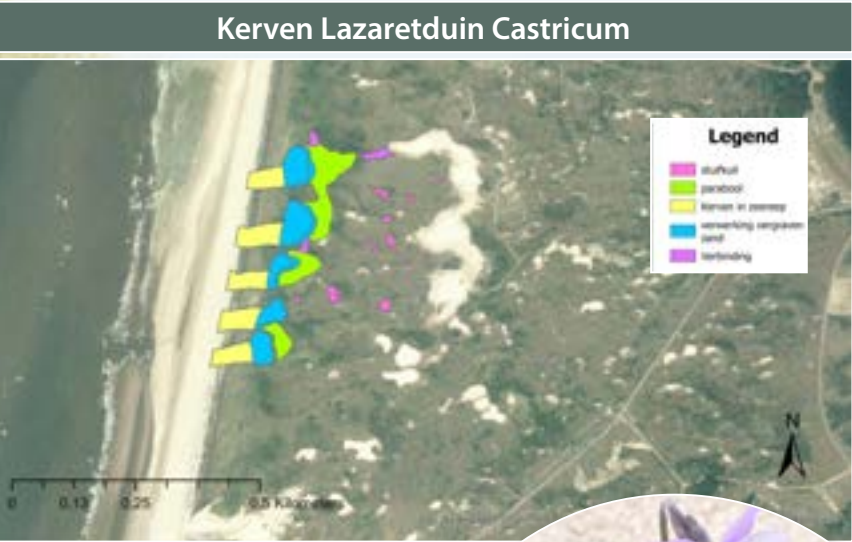
Benoemingen in het bestuur gebeuren in de ALV en zijn voor een periode van drie jaar (met mogelijkheid van verlenging).

Heb je belangstelling, meer informatie via voorzitter@ivnnkl.nl (Henk Groenewegen) of secretaris@ivnnkl.nl (Jan Pels).

Natasja Nachbar, boswachter PWN

In het kader van de landschapscursus 2025 van IVN Noord-Kennemerland is er eind augustus een excursie geweest onder leiding van Natasja Nachbar, boswachter bij PWN, naar de in de winter van 2024/25 aangelegde kerven in de zeereep van het Noordhollands Duinreservaat. Deze kerven liggen ter hoogte van het Lazaretduin, net ten zuiden van drinkwaterinfiltratiegebied Castricum. Tijdens de excursie is aandacht geweest voor nut en noodzaak van zeereepkerven en welke overwegingen hieraan vooraf zijn gegaan.

Het doel

Sinds ca 1850 is het duin steeds verder vastgelegd en beplant waardoor de dynamiek van zand en wind bijna is gestopt. Duinen zijn van nature een deel van hun bestaan mobiel en raken pas later begroeid. Bewegende duinen blijven jong, ook de bodem blijft jong, waardoor er een uniek ecosysteem is ontstaan met strikt aan deze omstandigheden gebonden soorten. Niet alleen is zand vastgelegd, ook de huidige milieuomstandigheden met een verhoogde stikstofdepositie werken in het nadeel van een gezond duin. Stikstofdepositie, en dan met name de ammoniak-vorm, leidt tot verzuring van de bodem en het verloren gaan van de unieke levensgemeenschap van plant en dier in het duin. Door nu weer dynamiek toe te laten en verstuiving op gang te helpen, kunnen de negatieve gevolgen worden beperkt of zelfs tenietgedaan. Enkel kleine stuifkuilen aanleggen is niet voldoende, ook grootschalige maatregelen zijn nodig. Daarnaast leidt een verhoogde dynamiek tot meer inwaaiend zand, waardoor het duin langzaam maar zeker ophoogt en meegroeit met de zeespiegelstijging.

Het project

In het project zijn 5 kleine kerven gemaakt in de zeereep. In totaal is over een breedte van ongeveer 30 meter maximaal 4 meter zand weggegraven. De zeereep is op deze plek zo'n 20 meter hoog, zodat de kerven op de laagste plekken nog altijd zo'n 16 meter boven NAP liggen. De voor de veiligheid minimale hoogte die door het Hoogheemraadschap wordt aangehouden is 7 meter + NAP. Achter en aansluitend op deze kerven zijn 4 paraboolduinen ontstaat van hun begroeiing. Paraboolduinen zijn hoefijzervormige duinen waarvan de opening van het hoefijzer zeewaarts ligt. Tussen de paraboolduinen liggen enkele verbindingstukken. Deze hebben tot doel om de wind zonder belemmering door te voeren naar die delen die zo in het landschap liggen dat de wind daar veel zand kan gaan verplaatsen. Na verloop van tijd zullen de verbindingstukken weer dichtgroeien. Achter de parabolen en de verbindingstukken liggen 17 kleine en iets grotere stuifkuilen. Helemaal aan de oostkant ligt het Lazaretduin, wat al circa 12 jaar terug is geactiveerd en waar nu onder andere puinresten zijn opgeruimd. Op deze manier is een complete set van actief stuivende plekken gerealiseerd waar duinen weer door het landschap kunnen 'lopen'. Een levend duinlandschap als het ware.

jes duin waarvan bekend is dat daar een groot aantal doelsoorten voorkomen, zoals zandviooltje, knopbies, geelhartje en duinparelmoervlinder, ontzien in de projectplanning. Ook is rekening gehouden met de belangen van het nabijgelegen drinkwaterinfiltratiegebied.

De resultaten

Inmiddels is de dynamiek op gang gekomen en is in het hele projectgebied te zien dat er zand is en wordt verplaatst. De kerven zijn aan de strandkant duidelijk van vorm veranderd, er steken uitgedroogde wortelresten uit de hellingen van de paraboolduinen en steile kanten van stuifkuilen worden opgevuld en waaien weer leeg. Ook in de vegetatie is te zien dat er zand in waait, soms veel, soms een beetje. Komende jaren wordt regelmatig onderhoud uitgevoerd om de verstuiving op gang te houden. De ervaring heeft geleerd dat na het circa 3 jaar verwijderen van dauwbraam, helm en andere planten uit een stuifplek, deze op eigen kracht verder kan.

De excursie

Tijdens de excursie zijn we van oost naar west gelopen en weer terug. Hierbij zijn de diverse onderdelen van het landschap bekeken en besproken. Van oost naar west zijn we eerst door de duinpaardenbloemgraslanden gelopen, een bijzondere vorm van duingrasland dat gebaat is bij lichte overstuiving met zand. Meer naar het

westen zijn we het Lazaretduin gepasseerd. Dit duin is zo'n 12 jaar terug weer in verstuiving gebracht en heeft ertoe geleid dat er nieuwe helmvegetaties, open zand en uitstuivende valleien zijn ontstaan. Nog weer meer naar het westen hebben we de duingraslanden doorkruist, met daarin de nieuw uitgegraven stuifplekken, die in het dauwbraamrijke jonge duin liggen. Vandaar omhoog, een tussen 2 paraboolduinen gegraven kerf in, waarna we zijn aangeland in de helmduinen die de zeereep vormen, de 'witte duinen'. Vanuit de kerf hebben we het projectgebied kunnen overzien en werd de samenhang tussen de verschillende onderdelen van het project zichtbaar.

Op de terugweg zijn we via een andere route, in omgekeerde volgorde langs dezelfde landschapsonderdelen gegaan. Even stilgestaan bij een zandvanger die enige jaren voorafgaand aan de uitvoering van het project van zandverplaatsing is geplaatst en die dit nog wel een tijdje blijft doen. Meer onderzoek naar de werking wordt opgestart zodat kan worden geleerd voor toekomstige projecten. Tot slot komen we weer via het duinpaardenbloemgrasland bij onze fietsen en gaan terug naar startpunt De Hoep.

PWN landschapsbeeld Lazaretkerven

PWN lichte overstuiving vegetatie

BioBLITZ HOEPTUIN GROOT SUCCES!

Wouter Bol en Pieter Korstanje

Begin 2024 werd de tuin van bezoekerscentrum De Hoep van PWN in Castricum opnieuw ingericht. In de tuin zijn zeven themagebieden aangelegd, die vertellen wat er in het Noordhollands Duinreservaat is te vinden aan natuur. Zo is er een paraboolduin aanwezig, een vochtige duinvallei, duinstruweel, ingezaaide akkertjes en niet te vergeten de ijsbaan: een duinmeertje met hoge waterkwaliteit. Om te onderzoeken welke planten en dieren er in de Hoeptuin voorkomen is vorig jaar een zgn. BioBlitz georganiseerd. Gedurende het hele jaar 2025 is naar zoveel mogelijk soorten gezocht. Vooraf was als doel gesteld om 2.025 soorten te vinden in de tuin. Best wel een hoog aantal voor een relatief beperkt gebied. De KNNV Alkmaar – Den Helder is gevraagd om mee te helpen bij de inventarisatie. In de loop van het jaar werd duidelijk dat het aantal van 2.025 ruim zou worden overschreden. In totaal werden 2.727 verschillende planten- en diersoorten gezien!

boom met Melig takmos

Echt duidendguldenkruid

Teer guichelheil

Er zijn verschillende methoden gebruikt om de biodiversiteit in de Hoeptuin in beeld te brengen. Zo zijn er gedurende het jaar meerdere excursies georganiseerd. De Mossenwerkgroep heeft in de winter naar mossen gezocht. In het voorjaar heeft de Plantenwerkgroep een plantenexcursie georganiseerd. Een insectenexcursie bracht meer inzicht in het insectenleven. Verder zijn er meerdere nachtvlindernachten georganiseerd. Met lakens en felle lampen worden op zo'n avond de nachtvlinders gelokt. Op andere avonden heeft met een nachtvlinderval onderzoek plaatsgevonden. Ook is er met smeer gewerkt om nachtvlinders aan te trekken. In het voorjaar is een aantal maanden met potvallen gewerkt om de keverfauna beter in beeld te brengen. Daarnaast is er veel gebruik gemaakt van een klopscherm waarmee insecten uit oevervegetatie en dood hout zijn geklopt.

De meeste waarnemingen zijn overigens buiten de excursies gedaan. Fanatieke boswachters hebben de tuin afgestroopt al dan niet met net. Ook hebben veel bezoekers van de tuin waarnemingen gedaan. Uiteindelijk hebben 290 mensen waarnemingen in de Hoeptuin doorgegeven! Op Waarneming.nl zijn alle waarne-

mingen te zien op de speciale BioBlitzpagina die voor het onderzoek is aangemaakt: <https://waarneming.nl/bioblitz/16320/de-hoeptuin-2025/>

Van die grote hoeveelheid planten en dieren die het afgelopen jaar in de Hoeptuin gevonden zijn, is een groot aantal natuurlijk algemeen voorkomend. Maar er zijn ook aardig wat zeldzaamheden gevonden. Van een aantal soortgroepen worden de vondsten toegelicht.

Nachtvlinders

Er zijn maar liefst ruim vijfhonderd verschillende soorten nachtvlinders en micro's ontdekt in de Hoeptuin. Een enorm aantal! Er is een flinke onderzoeksinspanning gedaan om het nachtvlinderleven in kaart te brengen. Sommige nachten stonden er vijf lakens tegelijk in de tuin voor het nachtvlinderonderzoek. Zo door het jaar heen verschijnen er andere soorten. Vooral in de zomer lopen de aantallen flink op. Een prachtige verschijning vormen dan bijvoorbeeld de pijlstaarten. Op de lakens verschenen acht verschillende soorten pijlstaarten. Dennenpijlstaart, wals-tropijlstaart en pauwoogpijlstaart zijn indrukwekkende verschijningen. Ook de ligusterpijlstaart en de populierenpijlstaart mogen er zijn. Ook Groot

en Klein avondrood waren regelmatig aanwezig op een nachtvlinderavond. Een zeldzaamheid was de Gestreepte pijlstaart, die zich vorig jaar in het hele land in kleine aantallen liet zien en dus ook de Hoeptuin ontdekte.

Gestreepte pijlstaart

Tientallen nachtvlinders tegelijk op een laken blijft een fascinerende gewaarwording. Naast de grote soorten, zoals de pijlstaarten, verschijnen er ook veel kleine of zelfs heel kleine soorten, de micro's. Wanneer het lukt om een scherpe foto te maken blijkt dat veel nachtvlinders een schitterende tekening op hun vleugels hebben. Neem bijvoorbeeld de Gevlamde gras-mot, of de panterpitskopmot, beide zeldzame soorten. Of wat te denken van de vuursteenvlinder, misschien wel een van de mooiste nachtvlinders. Van sommige soorten zijn alleen rupsen gevonden, of kenmerkende gangen die door de rupsen in bladeren zijn uitgeknaagd.

Kevers

Ook het aantal kevers dat is gevonden mag er zijn: bijna vierhonderdvijftig! Dit hoge aantal is behaald door intensief zoeken in overbegroeiing in de winter/voorjaar met een klopscherm, het werken met potvallen en het uitnodigen van de NEV, sectie Everts, de keverwerkgroep. Zij voegden met één dag zo'n honderd keversoorten toe aan de lijst. Tussen deze honderden keversoorten zaten ook wat zeldzaamheden zoals windeschildpadtor en *Pediacus dermestoides*, een kever die onder schors leeft. Ook werden er verschillende leuke waterkevers gevonden waaronder twee bijzondere soorten watertreders: *Haliphus mucronatus* en *Haliphus confinis*. De larven van de eerste soort leven van kranswieren (*Chara*'s).

Planten

Van de meer dan driehonderd plantensoorten zal een aantal oorspronkelijk in de tuin zijn aangeplant of uitgezaaid. Het merendeel heeft een natuurlijke oorsprong. In het voorjaar verschijnt de Vroege haver, komt de knolboterbloem tot bloei en komt het knolbeemdgras tot ontwikkeling. Bijzonder zijn de soorten van vochtige duinvalleien, zoals Teer guichelheil, moeraswespenorchis, duinrus, Slanke gentiaan, parnassia en Echt duizendguldenkruid. De duinvallei in de Hoeptuin is een bijzondere plek. Soorten van droger duingrasland die in de tuin zijn te vinden, zijn bijvoorbeeld zandblauwtje, duinfakkelgras en Zachte haver. Ook het Ruig viooltje is hier te vinden.

Er staan verschillende bomen en struiken in de tuin. Van sporkehout en wegedoorn is bekend dat ze belangrijk zijn als voedselbron voor veel verschillende diersoorten. Ook de zomereik heeft zo'n belangrijke functie. Op de bladeren zijn bijvoorbeeld gallen te vinden die worden veroorzaakt door de larven van wespen en muggen.

Een bijzonder biotoop wordt verder gevormd door het water en de oevers van de ijsbaan. In de rietkragen langs deze plas staat onder andere holpijp, waterzuring, Grote en Kleine lisdodde. Verder zijn hier bijzondere waterplanten te vinden, zoals krabbescheer en kranswieren. In het schone water zijn Stekelharig kransblad, Gewoon kransblad en mogelijk ook Breekbaar kransblad gevonden.

Bijen wespen en meren

Verder is het aantal bijen, wespen en mieren verrassend hoog. Er zijn meer dan honderdtachtig soorten gevonden! Sommige bijen hebben een voorkeur voor bepaalde plantensoorten. Bijvoorbeeld de resedamaskerbij, die bij reseda is te vinden. Een indrukwekkende verschijning is de harkwesp. Deze grote wespensoort graaft graag holletjes in mul zand. Zeldzame soorten die in de Hoeptuin voorkomen, zijn onder andere de

kustbehangersbij, het Zilveren fluitje en de Donkere zijdebij. Bijzonder zijn daarnaast de bijtjes die een leeg slakkenhuis gebruiken als woning, zoals de Gedoornde slakkenhuisbij en de Gouden slakkenhuisbij. Op al die verschillende bijtjes komen ook wespbijen af. Dit zijn zgn. koekoeksbijen, die stiekem hun eitjes in het nest van een andere bijensoort leggen. Er zijn drie wespbij-soorten op naam gebracht.

Conclusie

We kunnen concluderen dat de Hoeptuin een zeer rijke biodiversiteit herbergt. Gezien de ligging, de gevarieerde inrichting en het aangepaste beheer is dat natuurlijk ook niet verwonderlijk. Toch blijft het bijzonder dat je zoveel soorten kunt vinden gedurende één jaar. Dit is mede tot stand gekomen dankzij de inspanning van veel natuurliefhebbers. Zoveel soorten in de verschillende landschapstypen in de tuin zegt ook iets over het belang van het duingebied als geheel voor de biodiversiteit, waar de landschapstypen een afspiegeling van zijn. Een geslaagde BioBlitz dus, die nog maar eens laat zien dat we extra zuinig moeten zijn op de bijzondere natuur van onze duinen!

pyamawants

Groene struiksnuutkever

Kleine parelmoervlinder

EEN VITALE AFDELING

Henk Groenewegen

Het nieuwe jaar is voor onze afdeling positief begonnen. Na een goed bezochte en geanimeerde nieuwjaarsreceptie waarvoor we, samen met leden van de KNNV Alkmaar-Den Helder, opnieuw dankbaar gebruik mochten maken van de grote zaal van het Zeehuis, is medio januari de natuurgidsenopleiding (NGO) van onze afdeling van start gegaan. Op een zonnige winterse zaterdag maakten de 31 cursisten en 8 teamleden kennis met elkaar. Wat een mooie prestatie dat we na vier jaar weer de volgende opleiding konden starten (in oktober 2023 ontvingen 16 gidsen van de vorige NGO hun diploma). De vraag naar een NGO is altijd weer groot. De belangstelling van meer dan 100 mensen na de eerste bekendmaking dat er een NGO zou starten, trechterde langzaam via een informatieavond en intakegesprekken naar de 31 cursisten die nu gestart zijn. Waar we heel blij mee zijn is dat de gemiddelde leeftijd van de cursisten ruim onder die van ons ledenbestand ligt. We hebben dus relatief veel jongere mensen mogen verwelkomen die zeer gemotiveerd zijn om meer over de natuur te leren en te ervaren hoe mooi en belangrijk de natuur is. De deelnemers hebben veel verschillende achtergronden, zoals ervaring in het onderwijs of de zorg, maar ook in verschillende andere sectoren. Enkelen willen een carrière-switch waarbij meer aandacht voor 'groen' in hun dagelijkse leven een belangrijke rol speelt. Een gemêleerde groep cursisten waarin ook weer veel creativiteit aanwezig is.

De komende anderhalf jaar gaan we ons in de NGO intensief bezighouden met de natuur in brede zin. Uiteraard komen flora en fauna uitgebreid aan de orde volgens het format van de opleiding: een theoretische les gevolgd door een daaraan gerelateerde excursie in het veld. Het landschap van Noord-Kennemerland, van zee en duinen, en de polder tot de natuur in de stad krijgt uiteraard de volle aandacht. Maar de ook meer beschouwelijke vragen als 'wat is natuur' en 'wat is plaats van de mens in de natuur' worden bediscussieerd. Wat ook niet onbesproken mag blijven zijn de grote crises die momenteel onze natuur bedreigen: de stikstof- en mestcrises, de slechte waterkwaliteit en, last but not least, de klimaatcrisis. Voor sommige aspecten komt dit aan de orde tijdens een daarvoor geschikte les over bijvoorbeeld de kringlopen in de natuur en de relatie met de veranderingen in flora en fauna, aan onderwerpen zoals klimaatverandering wordt een specifieke les gewijd. Als een rode draad loopt door het lesprogramma de training van gidsvaardigheden. Door het trainen van deze vaardigheden te koppelen aan de natuur-inhoudelijke thema's leren de cursisten deze vaardigheden in de context waarin zij deze later kunnen toepassen.

Behalve de geprogrammeerde lessen en excursies maken de cursisten kennis met de activiteiten van de afdeling via stages bij de werkgroepen, volgen ze individueel een jaar lang de ontwikkelingen in een door henzelf gekozen gebiedje (jaarrond gebiedje) en werken ze in het tweede jaar in

kleine groepjes aan een eindproject. De resultaten van deze eindprojecten worden geregeld gecontinueerd na afronding van de NGO en voegen nieuwe activiteiten toe aan de afdeling, de broodnodige vernieuwing.

De cursisten hebben de opdracht gekregen in de eerste drie maanden van de opleiding twee wandelexcursies van de afdeling te volgen als snuffelstage. Toen ik optelde hoeveel van deze wandelingen er in de periode tot mei dit jaar zijn gepland, kwam ik tot ruim 20 mogelijkheden. Dat is dan weer een teken dat ook de reeds aanwezige IVN-NKL gidsen zeer actief zijn! En dan heb ik het nog niet over onder andere de activiteiten van de natuurkoffer, en de mussen- en de scholenwerkgroepen. Voor de cursisten komen die activiteiten later in de opleiding in beeld. De bestaande werkgroepen zullen dus regelmatig de NGO-cursisten mogen verwelkomen. We hebben een vitale afdeling!

Hoewel we soms murw geslagen worden door de negatieve berichten over de staat van de natuur en de traagheid waarmee noodzakelijke maatregelen worden genomen om het tij te keren, is het bemoedigend om te zien hoeveel mensen gemotiveerd zijn om zich in te zetten voor die verbeteringen. Kennis over de natuur, zoals die in de NGO naar voren komt, en de vaardigheid om die kennis van en liefde voor de natuur over te brengen is een belangrijke bijdrage aan het beschermen van de natuur.

Namens het bestuur van de afdeling IVN-NKL wens ik de cursisten veel succes en plezier in de komende anderhalf jaar.

ivn natuur
educatie

125 JAAR KNNV – SCHATKAMER VAN DE BIOLOGIE

Johan Bos

In 2026 viert Natuurvereniging KNNV een bijzondere mijlpaal: 125 jaar toewijding aan de Nederlandse natuur. Het begon in 1901 met een handvol bevlogen veldbiologen, onder wie Jac. P. Thijsse en Hugo de Vries. Inmiddels is de KNNV uitgegroeid tot een brede, invloedrijke beweging. Natuurstudie, beleving en bescherming, daar gaat het om. Maar er is meer: de KNNV ligt mede aan de basis van Natuurmonumenten en IVN. Met het tijdschrift Natura is sinds 1906 bovendien een onschatbare bron van kennis opgebouwd. Kroon op het werk is wellicht de schatkamer aan kwalitatief hoogwaardige boeken, die zijn ondergebracht in de eigen uitgeverij. En dat al 125 jaar grotendeels vrijwillig. Chapeau!

Gedurende meer dan een eeuw hebben duizenden vrijwilligers met hart en ziel bijgedragen aan de kennis over flora, fauna en landschappen. In tientallen afdelingen en honderden werkgroepen zijn natuurterreinen in kaart gebracht, inventarisaties uitgevoerd en lokale natuurwaarden vastgelegd. Beseft onze overheid eigenlijk wel hoeveel wezenlijke informatie door de KNNV-leden is verzameld?

Kenniscollectie ontsloten

In het jubileumjaar worden hoogtepunten gevierd en nieuwe initiatieven gelanceerd. Zo opent KNNV het feestjaar met een symposium rond 'burgerwetenschap en biodiversiteit', waarin historie, heden en toekomst van natuurstudie centraal staan. Ook wordt de rijke kenniscollectie van het afgelopen eeuw digitaal ontsloten, waardoor een archief van 110 jaar artikelen en honderden wetenschappelijke mededelingen voor iedereen beschikbaar komt. Bovendien richt KNNV in 2026 een Natuuracademie op, die zowel beginners als specialisten helpt vaardigheden te ontwikkelen voor nauwkeurige waarneming en rapportage.

De aandacht en steun van het publiek toont aan dat natuur niet alleen een passie van enkelen is. Het vertegenwoordigt een gemeenschappelijke waarde die mensen verbindt. Voor veel leden, vaak gepensioneerd en/of boven de vijftig, biedt KNNV een waardevolle sociale én inhoudelijke plek: samen de natuur in, leren van elkaar, en bijdragen aan iets dat groter is dan jezelf. Toch ziet de vereniging ook uitdagingen: het aantrekken van jongere generaties blijft een punt van zorg. Tijd, andere interesses en weinig bekendheid met natuurstudie spelen hierbij wellicht een rol. Terwijl juist jonge mensen frisse energie en nieuwe perspectieven kunnen brengen, bijvoorbeeld rondom digitale natuurbeleving en biodiversiteitsmonitoring.

Toekomst?

Kijken we naar de toekomst dan staat de natuur voor grote uitdagingen. Habitatverlies, verstedelijking en toenemende chemische depositie zetten ecosystemen onder druk. De biodiversiteit neemt wereldwijd af. In zo'n tijd is het belang van verenigingen als KNNV groter dan ooit. Natuur is niet alleen belangrijk voor planten en dieren, maar ook voor mensen: gezonde ecosystemen zorgen voor

schone lucht, veilig (drink)water, klimaatregulatie, recreatie en welzijn. Bovendien kunnen de kosten voor de zorg fors teruggedrongen worden als we een natuurlijker leefomgeving weten te creëren.

Daarom verdient natuurbehoud onze aandacht, niet alleen als hobby, maar als gezamenlijke verantwoordelijkheid voor toekomstige generaties. De KNNV toont op overtuigende wijze dat dit kan. Laten we hopen dat we over 125 jaar nog steeds bestaan en dat nieuwe generaties blijvend kunnen putten uit, en voortborduren op het fantastische werk van de KNNV-voorvaders (m/v).

GA JE OOK MEE MET HET IVN-WEEKEND? JE BENT VAN HARTE WELKOM!

Een weekend vol natuurbeleving, kennisverrijking en gezelligheid, daar staat het jaarlijkse IVN-weekend voor! Dit jaar zal het weekend plaatsvinden op 21, 22 en 23 augustus 2026.

We hebben een groepsaccommodatie gevonden in Schaijk, op recreatiepark De Heidebloem.

Het park ligt vlak bij het unieke natuurgebied De Maashorst met maar liefst 1400 hectare aan bossen, heidevelden, stuifduinen, vennen en oude dreven. Het Sint Annabos bij Uden is uitgeroepen tot aardkundig monument en door het kwelwater langs de Peelrandbreuk leven er planten en dieren in het natuurgebied die je op andere plekken niet ziet. In Uden ligt ook een mooie kruidentuin. Vlak bij onze locatie ligt de Vlinderij, aangelegd in samenwerking met De Vlinderstichting en is een vogeluiktoeren te vinden. Het nabijgelegen plaatsje Grave is een vestingstadje aan de Maas, dat een historisch centrum vol prachtige gebouwen heeft.

De Hemelrijkse Waard is een stoer natuurgebied in beheer bij Natuurmonumenten. Door de nevengeul, die parallel aan de Maas is gegraven, en weilanden die zijn afgegraven, is ondiep en rustig water ontstaan. Hier maken vissen, vogels en planten dankbaar gebruik van. In natuurgebied Maasuiswaarden ligt ook de voorburch van het vroegere kasteel Oijen.

In de omgeving van Schaijk en De Maashorst zouden we uilen en raven, maar ook de "Big Five" kunnen ontmoeten: de wisent, de tauros, de exmoorpony, reeën en met heel veel geluk zelfs een das!

Al met al zijn er dus meer dan genoeg mogelijkheden om wandelend rond te struinen of fietsend de omgeving te verkennen. Bij het indienen van de copy voor het maartnummer van Blad was het programma nog volop in voorbereiding, maar het belooft een weekend vol natuur en afwisseling te worden!

Bij de prijs van € 225,- p.p. voor het hele weekend (vrijdagmiddag t/m zondagmiddag) zijn 2 overnachtingen, alle excursies en alle maaltijden inbegrepen. De enige voorwaarde is dat je lid bent van het IVN Noord-Kennemerland.

Heb je zin gekregen om mee te gaan? Meld je dan snel aan, want vol is vol!

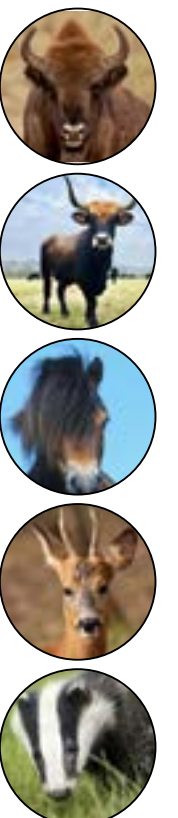
Dat kan bij:

Peter Brouwer (pcj.brouwer@quicknet.nl) of

Marja Apeldoorn (marja.apeldoorn@kpnmail.nl).

We gaan er een mooie natuurervaring van maken!

Peter en Marijke Brouwer, Ans Brouwer en Marja Apeldoorn.

Big Five

PADDEN TOEN EN NU

Henk Groenewegen

Vorig jaar werd ik gebeld door Lucas Blom met de vraag of ik geïnteresseerd was in het archief van de vereniging Red de Pad uit de jaren '90. Omdat ik sinds een jaar of tien coördinator ben van de paddenwerkgroep Bergen, in zekere zin de voortzetting van Red de Pad, ben ik op de fiets naar Zuid-Scharwoude gestapt om bij Lucas en Erica Blom meer te horen over de geschiedenis van de activiteiten om amfibieën tijdens hun trek van de winterverblijfplaatsen naar de voortplantingsplekken in de polder te beschermen. Daarbij ging en gaat het om het redden van de dieren 'uit de klauwen' van het verkeer. Niet alleen zijn de biotopen van de amfibieën meer en meer doorsneden door wegen, maar ook het verkeer is steeds meer toegenomen. Het eerste initiatief om padden te redden van een wisse dood op straat werd begin jaren '80 genomen door Chris Veraart. Hij woonde op de hoek van de Meerweg en de Nesdijk in Bergen. De eerste acties in Bergen om padden te helpen veilig de weg over te steken begonnen daar. Lucas en Erica Blom waren al vroeg betrokken bij deze activiteiten en zij vertellen het verhaal dat de vrijwilligers op een avond een militaire kolonne op de Nesdijk tegenhielden die naar het voormalige vliegveld aan de Groeneweg op weg was. Zij liepen langzaam voor de kolonne uit en verzamelden de padden in emmers om hen aan de overkant weer vrij te laten (de militairen bleven er vrij relaxed onder). Er werd ook een zogenoemd 'bufobiel' geconstrueerd, een soort handgrasmaaiër met een grote lamp voorop zodat de padden (*Bufo bufo* = gewone pad, en *Bufo calamita* = rugstreeppad) goed zichtbaar waren en opgepakt konden worden. Veel bewoners in Bergen begonnen de activiteiten van Red de Pad te waarderen en te steunen (de vereniging had op haar hoogtepunt 90 leden waaronder een flink aantal

IVN-ers en KNNV-ers). De pad werd van een griezelig, glibberig dier een bijna aaibare soort. In het voorjaar van 1990 gebeurde er iets waar Lucas en Erica Blom nog steeds met veel emotie en passie over kunnen spreken. Red de Pad had haar activiteiten inmiddels uitgebreid naar de Herenweg waar over de lengte van enkele kilometers de dieren vanuit de duinen naar de polder trekken. Op een maartse avond werden tijdens de trek duizenden dieren vermorzeld onder de banden van passerende auto's. Erica: je hoorde voortdurend 'plop', 'plop', 'plop'... als er auto's passeerden. Als reactie hierop werd met een auto met zwaailicht getracht het verkeer te regelen en de dieren tijdig van de weg te halen. Maar dat was een ondoenlijke situatie die bovendien ook gevaarlijk was. Deze situatie vroeg om meer structurele maatregelen. Het in het nieuws brengen van de massale 'slachting' beïnvloedde duidelijk de publieke opinie en met veel lobbywerk bij de gemeente, de provincie en verschillende particuliere instellingen werd de eerste faunatunnel onder de

Herenweg aangelegd. Dat was een primeur in Nederland, in Duitsland en Engeland functioneerden dergelijke tunnels al. De eerste passage onder de Herenweg had een rooster aan de bovenkant zodat er lichtinval was; uit onderzoek elders was gebleken dat de amfibieën niet echt te verleiden zijn een stikdonkere tunnel in te gaan. Door de niet aflatende druk van Red de Pad werden in de loop van de jaren '90 in totaal zo'n tien passages aangelegd in de Herenweg. Evenals bij de Meerweg/Nesdijk zorgen paddenschermen langs de weg ervoor dat de dieren naar de passages worden geleid. Een ander succes van Red de Pad, met behulp van juridische en Greenpeace-achtige acties, was de redding van 20 ha grond in de Damlanderpolder, voortplantingsgebied van de amfibieën, uit handen van de bollensector. Dit gebied wordt nu beheerd door Natuurmonumenten. Zoals Chris Veraart betoogde: je kunt de wettelijk

beschermde pad niet redden als je niet ook zijn biotoop beschermt. Dat is nu, 30 jaar later, in brede zin ook nog steeds zeer actueel!

Hoe is het heden, 30 jaar later, gesteld met de amfibieën in onze regio? Er zijn meerdere werkgroepen in Heiloo, Bergen, Schoorl actief (zie www.padden.nu). Beperk ik me tot Bergen. In het gebied rond de Meerweg en de Nesdijk zijn meerdere vrijwilligers actief tijdens avonden dat het weer gunstig is (temperatuur boven 8°C, hoge luchtvochtigheid en weinig wind). Maar ook aan de oostkant van Bergen, o.a. in Saenegeest, gebeurt dit. De werkgroep Bergen Herenweg werkt met vangemmers aan het einde van de paddenschermen die vroeg in de ochtend worden geleegd. Meer aandacht is er voor het feit dat padden in straatkolken terechtkomen en daar niet uit kunnen zonder hulp. De gemeente Bergen plaatst paddentrapjes in deze putten waarvan is aangetoond dat de dieren die ook daadwerkelijk gebruiken. Dan moeten echter ook de stoepranden worden verlaagd anders vallen ze van de ene put in de andere.

Hoe is het nu met de populaties padden in de gebieden waar paddengroepen actief zijn waar ook in de jaren '80 en '90 de padden al gered werden? In het algemeen is er een neergaande trend van het aantal gewone padden in Nederland en dat geldt ook voor onze regio. Toch zijn de aantallen bij de Meerweg/Nesdijk globaal gelijk gebleven, maar dramatisch gedaald langs de Herenweg. In de periode 1994-1997 werden bij de Meerweg/Nesdijk gemiddeld ongeveer 650 dieren overgezet (bron: Jaarverslag Red de Pad, 1997); in de periode 2024-2025 ongeveer een even groot aantal (bron: Nieuwsbrieven Amfibieënbescherming Kennemerland 2024 en 2025). Langs de Herenweg werden in de jaren 1994-1997 gemiddeld 1850 gewone padden per jaar overgezet. In de laatste twee jaar is het heel slecht met ongeveer 170 padden. Dat is nog

minder dan 10% van de aantallen 30 jaar geleden.

We vragen ons natuurlijk af wat de oorzaak hiervan kan zijn. Beperk ik me weer even en nu tot het gebied van de binnenduinrand – de Herenweg. Is er voldoende voedsel voor de dieren – de insectenstand is ook dramatisch gekelderde. Is het voortplantingswater te ernstig verontreinigd, o.a. door pesticiden? Speelt de Rode Amerikaanse rivierkreeft een rol? Maar deze factoren zouden waarschijnlijk ook van toepassing zijn op het gebied bij Meerweg/Nesdijk hoewel de bollenvelden hier wel verder weg liggen. Of zijn het toch de schermen en de passages langs de Herenweg die de dieren weerhouden om naar de voortplantingswateren in de polder te gaan? De passages die nu worden vervangen zijn allemaal dicht aan de bovenkant! Een positief antwoord zou kunnen zijn dat de dieren tegenwoordig aan de oostkant/polderzijde van de Herenweg hun winterslaap houden, maar dat weten we niet zeker.

Chris Veraart demonstreert Bufobiel

Opening tunnel 1992

Gewone pad

Ondanks de droevig stemmende resultaten zijn de vrijwilligers van de paddenwerkgroep Herenweg ook dit jaar weer gemotiveerd om de aanwezige padden over te zetten. Deze werkgroep en de andere werkgroepen in de regio hebben nog best ruimte voor nieuwe vrijwilligers. Mocht je geïnspireerd of gemotiveerd zijn na lezing van dit artikel, meld je aan via www.padden.nu waar de contactgegevens van alle paddenwerkgroepen zijn vermeld. Zoals in Blad 80 (2025) vermeld kun je ook in Alkmaar actief worden (aanmelden via secretaris@animo-alkmaar.nl).

Met dank aan Lucas en Erica Blom voor het leuke gesprek en doorgeven van het archief van vereniging Red de Pad.

ingraven emmers

rugstreeppad

Martin Kool

JUVENIELEN? WAT ZIJN DAT?

Na het raadplegen van google blijken er nogal wat verschillende definities van de term “Juveniel” te zijn. Kort samengevat zijn de meest voorkomende woorden in die definities: jong, nakomelingen, jeugdig, niet meer volledig afhankelijk van de ouders en nog niet de uiterlijke kenmerken van de ouders.

We hebben het in dit artikel over jonge vogelaars en niet geheel toevallig komen de meeste van de genoemde kenmerken aardig overeen. Sinds een paar jaar organiseert een groepje enthousiaste leden van de Vogelwerkgroep Alkmaar maandelijks een excursie voor deze doelgroep onder de naam “de Juvenielen”. Jongeren van ongeveer 10 t/m 18 jaar. We bezoeken elke tweede zondag van de maand vogelhotspots in onze regio en soms daarbuiten. Je moet dan denken aan het Geestmerambacht, De Putten en de duinen bij Egmond. We gaan daar op zoek naar de vogels en naar het verhaal achter het gebied en de daar voorkomende soorten. We hebben ook een eigen community op Whatsapp waarin bijzondere waar-

nemingen worden uitgewisseld of determinatie-hulp wordt gevraagd en geboden. Lid zijn van de VWG is niet nodig, maar een jeugdlidmaatschap (10 euro per jaar) wordt natuurlijk gewaardeerd.

We zijn gestart met een leuke groep fanatieke jonge vogelaars. Een harde kern van zo'n 5 jongens (de meisjes blijven nog wat achter) vormt momenteel de basis afgewisseld met andere deelnemers. Maar er kan meer bij!

Ken jij iemand die tot deze doelgroep hoort (of misschien ben je dat zelf wel) check dan eens of hij/zij te porren is om een keer met ons mee te gaan. En heb je geen ervaring met het vogelen, we helpen je graag op weg. Het is van harte aanbevolen!

Je kunt ons bereiken via juvenielen@vwg-alkmaar.nl

Het jeugdexcursie aanbod staat op de website: <https://vwg-alkmaar.nl/activiteiten/jeugdactiviteiten/>

Florian: Vogelen is leuk omdat je niet weet welke soorten je tegenkomt, de ene keer een meerkoet de andere keer een struikrietzangert

Bendt: Vogels kijken is altijd leuk. Het is fijn om buiten te zijn en vogels zijn prachtige dieren om te bestuderen. Daarnaast levert het zien van een nieuwe soort altijd weer een geluismomentje op!

Jonas: Bij elke excursie heb ik wel weer een nieuwe soort! Maar als dat niet zo is blijft het leuk omdat we altijd wel wat bijzonders zien.

Caesar: Vogelen is de meest diverse, rustgevende en sportieve hobby die er is!

DE NOLLENVALLEI OP DE SCHOP!!

Piet Singer
Henk Groenewegen

Zoals bekend zijn de winters van 2023 en 2024 extreem nat geweest en hebben veel huisjes en landjes daar schadelijke gevolgen van ondervonden. PWN, de huidige beheerder van het gebied, heeft in de afgelopen maanden de problemen grondig aangepakt. Zo grondig dat de aanblik van de Nollenvallei volledig is veranderd.

De IVN-NKL werkgroep Wimmenummerduinen organiseert al jaren een maandelijkse wandeling vanuit de ingang van het Noordhollands duinreservaat aan het Nachtegalenpad in Egmond aan de Hoef.

Om als gidsen van de Wimmenummerduinen de deelnemers aan onze wandelingen de achtergronden van deze metamorfose duidelijk te kunnen maken, hebben we contact gezocht met Luc Knijnsberg.

Luc is als boswachter van PWN intensief betrokken geweest bij het overleg met de huisjeseigenaren en de metamorfose van de natuur die hierbij kwam kijken.

Op de uitnodiging voor deze excursie kwamen zo'n 20 IVN gidsen af en maakten we een wandeling door de Nollenvallei en via de binnenduinrand terug.

Wateroverlast

Door de extreme regenval was het grondwaterniveau in het NHD op veel plaatsen in de winter 2024-2025 ruim een meter hoger komen te staan dan in normale winters het geval is. Bedenk dat er in de zoetwaterbel onder duinen van het NHD zich vrijwel net zo veel water bevindt als in het hele IJsselmeer. Ook de pompstations (vooral bij Bergen) hadden van de wateroverlast te lijden, waardoor de waterwinning door PWN gevaar liep.

Hoewel zulke grote hoeveelheden water alleen via natuurlijke afvloeiing richting de zee en de polder kunnen verminderen heeft PWN op een bepaald moment toch besloten om in het duingebied bij de Nollenvallei twee pompen te plaatsen met afvoer via de duinrellen. We hebben gelukkig tijdens de excursie kunnen constateren dat het grondwaterniveau nu weer zijn normale peil heeft bereikt.

In de Nollenvallei staat sinds eind jaren '40 van de vorige eeuw een groot aantal recreatiewoningen, die daar door Zaanse fabrikanten (zoals Bruynzeel, Verkade, Wessanen, het GAK, etc.) voor hun werknemers zijn neergezet om hun vakantie te kunnen vieren. Vier van de 120 vakantiewoningen moesten worden afgebroken na de overlast van de afgelopen anderhalf jaar.

Veel huisjes zijn niet verzekerd en voor de mensen die wel verzekerd waren was het nog maar de vraag of de verzekering wel zou uitkeren als het huisje total loss zou worden verklaard. Dit werd mede veroorzaakt door een discussie over het feit of de overlast nu door regenwater of door verhoging van het grondwater is veroorzaakt. Naast de recreatiewoningen heeft ook een heel groot deel van de lankies (bouwlandjes) onder de grote wateroverlast te lijden gehad.

Exotenbeleid

Bij de aanpak van PWN van de Nollenvallei kwamen twee problemen bij elkaar: de wateroverlast en de vele exoten die in dit gebied welig tierden. Tot nu toe was PWN terughoudend geweest om deze exoten te verwijderen vanwege de huisjes en het aanzien. Maar met name de rimpelroos was op sommige plaatsen een groot probleem geworden, evenals de Amerikaanse sneeuwbes, de boksdooorn en Chinese bruidssluier die om een grondige aanpak vroegen. Omdat er voor de aanpak van de wateroverlast ook veel zand verplaatst moest worden, werd besloten ook de exoten te verwijderen. Gelukkig waren er de nodige gelden beschikbaar voor de bestrijding van deze exoten in het kader van het beheer van dit Natura 2000-gebied.

De excursie

Al aan het begin van het Delverspad waren de verrichte werkzaamheden direct te zien. Achter het PWN-informatiebord was een stuk grond helemaal kaal gehaald, vanwege de uitbundige groei van de boksdooorn (van de Goji-bes) die daar had plaatsgevonden. Naast de boksdooorn waren ook de sneeuwbes en rimpelroos prominent aanwezig geweest, maar nu in opdracht van PWN verwijderd. Ook de wortels van de struiken van met name de rimpelroos zijn door een zeefapparaat grondig verwijderd uit het zand, omdat deze anders voor nieuwe uitgroei zouden kunnen zorgen. Er moesten zelfs bomen worden gerooid (zie foto), omdat de wortels van de rimpelroos met de wortels van bijvoorbeeld een eik vergroeid waren.

Landjes bomen verwijderen

Daarnaast was er zand nodig om de huisjes, die te dicht op het grondwaterniveau stonden, op te hogen en tevens om een groot aantal landjes met zand aan te vullen. Dit alles zonder dat allerlei vergunningsaanvragen noodzakelijk waren, omdat het gebruik binnen de Nollenvallei zelf heeft plaats kunnen vinden. Ook zijn diverse diepere poelen aangelegd, waarvan ook een positief effect op het grondwaterniveau werd verwacht.

Alles kaal en nieuwe duinpoel

Het resultaat is dat de exoten nu grotendeels verwijderd zijn en dat er veel kale stukken zijn ontstaan (zie foto) en tevens nieuwe diepe duinpoelen. Men wil de natuur nu zo veel mogelijk zijn eigen gang laten gaan. Daarom is er nu niet ingezaaid. Overigens was de Nollenvallei een eeuw geleden ook nog geheel kaal duin, met nauwelijks vormen van enige begroeiing!!

Verdere wandeling

Daarna zijn we door het middenduingebied door gelopen naar het Pollenvlak, een vrij nieuw natuurgebiedje aan de binnenduinrand. Onderweg heeft Luc ons uitgebreid bijgepraat over het grijze duingebied en de unieke waarde daarvan. Het is heel jammer dat het gebied nu al jarenlang geteisterd wordt door stikstof- en PFAS-vervuiling, met o.a. vergrassing en ver-meidoorn-isering van het gebied als ongewenst gevolg. Interessant was het om te horen dat PWN actief experimenten uitvoert om, middels herintroductie van konijnen, de konijnenstand te verbeteren. Het beleid van PWN is erop gericht om de natuur en recreatieve functie van

de binnenduinrand te verstevigen, waarbij de grond zich kan herstellen van de functie voor de bollencultuur naar een natuurfunctie. Tevens wil men de recreatie in het duingebied zelf zo veel mogelijk beperken. Aangekomen in de binnenduinrand bij de Bollenrand (de naam van het pad aldaar) zagen we dat er al veel door PWN aangekochte bollengrond is omgezet in natuurgebied, waarbij kalkarm zand aangevoerd is dat afkomstig was van het stuifduin bij Bergen/Schoorl. Dit heeft trouwens tot gevolg gehad dat er nu veel brem groeit. Je verwacht brem hier eigenlijk niet te zien, in een gebied dat als kalkrijk bekend staat! De binnenduinrand is overigens sowieso door het uitlogen wat kalkarmer dan het zand in de duinen dicht bij zee. Een deel van het dennenbos is in het verleden gekapt ter verbetering van de habitat voor de zandhagedis. Die ingreep is inmiddels succesvol gebleken! Het verwijderen van de dennen (wat de migratie van padden vanuit het Zegeveld naar de poel zal bevorderen) gebeurt tegenwoordig middels

het ringen van de bomen, waarbij de dennen langzaam afsterven. Dit komt ten goede aan de kever- en insectenstand. De kevers ruiken namelijk van kilometers afstand de “kwijnende” dennen. Het sonore geluid van de rugstreep-pad is overigens in de maanden april en mei rond de poel heel goed te horen! In de binnenduinrand staan op deze plek veel iepen en abelen – die een heel typische leefgemeenschap vormen, waarin o.a. de aardsterren (paddenstoelensoort) zich heel prettig voelen en op sommige plekken uitbundig groeien.

Gekraagde aardsterren

Dit gebied van PWN zal worden uitgebreid met een gebiedje met de naam ze Pollenvlak. Dit is ook oud bollenland en zal in eerste instantie wel worden ingezaaid. Ook zal graan aan het zaaisel worden toegevoegd in de verwachting dat het muizen aantrekt. Langs de Bollenrand groeit tegenwoordig een agressieve braamsoort, de zogenaamde dijkviltbraam, ook weer een exoot, die met 3 meter lange uitlopers woekert en bestreden gaat worden. Het blad heeft onder meer als kenmerk een grijs-witte viltige achterzijde.

Bij het twee jaar geleden aangelegde Pollenvlak (vernoemd naar de vorige eigenaar, familie Van de Pol) bleek dat het gebied spontaan al helemaal volgegroeid was, met bijvoet, dit jaar als dominante soort. Langs het klooster liep al een duinrel, maar in het gebiedje is nu nog een nieuwe duinrel aangelegd! Het waterniveau kan t.b.v. extra wateropvang gereguleerd worden. Het afgegraven lagere gedeelte is ontstaan van de voedselrijke teeltaarde, die verplaatst is naar het nu verhoogde zuidwestelijke gedeelte dat bedoeld is

voor bosvorming. Het lagere gedeelte heeft als doel om zich als bloemrijk grasland te gaan ontwikkelen. Gedurende de excursie vertelde Luc ons nog vele interessante details over het gebied en de uitdagingen die het biedt om het in het kader van de status Natura 2000 te beheren. Als gidsen van de Wimmenummerduinen zijn we in ieder geval heel goed op de hoogte van de achterliggende gedachten met betrekking tot de stevige ingrepen die het gebied heeft ondergaan en de filosofie achter de inrichting van de binnenduinrand.

Veel dank aan Luc die ons zo enthousiast en deskundig heeft rondgeleid.

Nieuwe leden IVN en KNNV

Joyce van der Sluis	NGO-IO
Wilhelmine Weers-Cornelissen	
Ida van Benten	
Peter van Hoorn	
Henk-Willem Klaassen	
Paul Groefsema	NGO-IO
Ricky Booms	NGO-IO
Marjolijn Zijp	NGO-IO
Berlinda Kerkhof	NGO-IO
Nathalie Wijker	NGO-IO
Marjan Kootwijk	NGO-IO
Sophie Ewalt	
Mary Schenk	
Peter Daniels	
Jos Res	NGO-IO
Andries Rozen	NGO-IO
Frederik Wisselink	NGO-IO
Mathijs Altena	
Carin Eveleens	NGO-IO
Malu den Blanken	NGO-IO
Hetty van de Meent	NGO-IO
Marcel Boerrigter	NGO-IO
Lonneke Mayers	NGO-IO
Tineke van Roon	NGO-IO
Dogan Aydogan	NGO-IO
Carola Beers	
Tom Valkering	NGO-IO
Bjorn Engel	NGO-IO
Michiel Janssen	
Joky Francois	

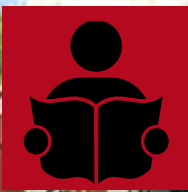
KNNV Alkmaar-Den Helder heten hun nieuwe leden van harte welkom.

Namens de besturen.

- Aaltje Hielkema Kraaij
- Jaap Walhout
- Monique Tjong-Ayong

NGO-IO = Natuurgidsen In Opleiding
We heten alle natuurgidsen-in-opleiding welkom die in januari de NGO IVN-NKL 2026-2027 zijn gestart welkom.

Wijkcentrum Overdie
072-5402499
Van Maer-
landstraat 8-10
1813 BG Alkmaar
Toegang gratis

leden van beide
verenigingen zijn van
harte welkom!

Save
the
Date!

25 MAART 21.00 U.

Lezing Nachtzwaluwen:
vdoor Pieter Helsper

In maart is de jaarlijkse Algemene ledenvergadering gepland. Na de nodige officiële zaken te hebben afgerond neemt Pieter Helsper ons vanaf 21 uur mee om een kijkje te nemen in het leven van nachtzwaluwen. De nachtzwaluw, een mysterieuze zomergast die je eerder hoort dan ziet, en als je hem ziet, dan weer alleen in de schemer. Goed voor eeuwenoude fabels. Ook een vogel die bij vogelaars na jaren nog steeds tot de verbeelding spreekt. Hoe gaat het eigenlijk met de nachtzwaluw? Is de nachtzwaluw wel een zwaluw? Wat zijn de kenmerken en waar en wanneer kun je de nacht-

zwaluw het beste zien? Op al deze vragen en nog veel meer krijg je vanavond een antwoord. We hoeven trouwens niet zolang meer te wachten, want de nachtzwaluwen zijn op dit moment weer onderweg terug naar hun broedgebieden. In Nederland broeden enkele duizenden paren, zelfs bij de duinen niet ver van huis.

Voor deze lezing zijn ook IVN leden van harte uitgenodigd.

Contactpersoon lezingen: Ofra Carmi,
communicatie@regioalkmaar.knnv.nl

leden van beide
verenigingen zijn van
harte welkom!

Save
the
Date!

De Helderse Vallei
waar je de natuur beleeft

Bezoekerscentrum "De Helderse Vallei"
Toegang gratis
De Helderse
Vallei 9-11, 1783
DA Den Helder

28 MAART 13.30 U.

lezing Meer vogels en vlinders in de stad: utopie of haalbaar?
door Peter Bulsing

Of: 'Waarom verdwijnt stadsnatuur ondanks grote investeringen?' is de titel van deze lezing vanavond. De lezing wordt gegeven door Peter Bulsing, natuurkenner, natuur-publicist en natuurfotograaf. Hij schrijft in zijn nieuwste boek 'Openbaar Groen' over de natuur in de stad. Zijn boek staat vol praktische aanbevelingen die bijdragen aan een levendige stadsnatuur. Eerder schreef hij 'Naar een natuurrijke tuin' waarin hij handvatten biedt voor meer natuur in de particuliere tuin. Natuur in de stad is van onschatbare waarde. Onderzoek toont keer op keer aan hoe belangrijk groen – ook wel Vitamine G genoemd – is voor onze gezondheid en leefomgeving. Mensen genieten niet alleen van het groen en de dieren die er gebruik van maken, maar het draagt ook bij aan hun welbevinden.

Verder zorgt het groen, afhankelijk van het beheer, voor een ecologische infrastructuur, die van belang is voor insecten en andere ongewervelden. Zij hebben namelijk een relatief kleine actieradius. Die kleine beestjes vormen namelijk de schakel tussen de flora en het gewervelde dierenleven. Beleidsmakers en beheerders streven tegenwoordig naar een groenere stad en investeren veel geld in stadsnatuur. Toch zien we de biodiversiteit structureel achteruitgaan. Hoe kan dat? En wat kunnen we eraan doen? Gelukkig is het tij te keren. Sterker nog, met relatief eenvoudige en vaak goedkopere maatregelen kunnen we de biodiversiteit en vooral de biomassa in de stad weer laten floreren. De sleutel ligt bij het herstel van de voedselketens. Dat kan alleen als de levenscycli van ongewervelden bij de inrichting en het beheer leidend worden.

Op zaterdag 18 april organiseert de KNNV Alkmaar-Den Helder een excursie naar het vogelparadijs de Putten. Hier gaan we op zoek naar allerlei soorten vogels zoals tureluurs, kluten en met een beetje geluk zien we ook nog baltende grote sterns. Die vormen in deze tijd van het jaar paartjes en broeden in grote luidruchtige kolonies. Ga je met ons mee op pad? De excursie is toegankelijk voor zowel KNNV- als IVN-leden. We verzamelen om 8.15 uur op de parkeerplaats langs de Hondsboscheweg bij de afslag van de Kamperkade. De excursie begint rond 8.30. Aanmelden verplicht bij Dennis Klein d.l.klein@icloud.com

WERKGROEPEN KNNV

Binnen KNNV Alkmaar-Den Helder zijn tien werkgroepen actief.

Voor de activiteiten van de werkgroepen kun je het beste de **agenda** van de website van KNNV Alkmaar-Den Helder raadplegen, want sommige activiteiten worden kort van te voren gepland. Voor meer informatie kun je de coördinatoren aanspreken.

Plantenwerkgroep. De Plantenwerkgroep gaat in de zomermaanden (mei-augustus) iedere dinsdagavond op pad, in de regel vanaf 19.30 uur, steeds op een andere locatie in de ruime regio rond Alkmaar. Coördinator: Pieter Korstanje, vbs@regioalkmaar.knnv.nl

Mossenwerkgroep. De Mossenwerkgroep gaat in de wintermaanden onregelmatig op vrijdagmiddagen op pad vanaf 13.00 uur, steeds op een andere locatie. Ooit begonnen met alleen mossen wordt tegenwoordig ook naar korstmossen en paddenstoelen gekeken. Coördinator: Pieter Korstanje, vbs@regioalkmaar.knnv.nl

Insectenexcursies. Insectenliefhebbers kunnen in het zomerseizoen mee gaan met de excursies die, afhankelijk van de weersomstandigheden (warm en droog), op onregelmatige basis en vaak kort van te voren worden gepland. Coördinator: Pieter Korstanje, vbs@regioalkmaar.knnv.nl

Strandwerkgroep. De Strandwerkgroep gaat eens per maand op excursie, steeds op een andere plek, meestal in het weekend, aanvangstijd afhankelijk van getij. Coördinator: Wilbert Kerkhof, kerkhofo1@hetnet.nl

Paddenstoelenwerkgroep. De Paddenstoelenwerkgroep "de Noordkop" gaat van ongeveer half augustus tot eind november vrijwel iedere zaterdag op pad, vanaf 10.30 tenzij anders vermeld, steeds op een andere locatie. In februari en in april wordt een winter- en een voorjaarspaddenstoelen excursie georganiseerd.. Coördinator: Martijn Oud, mnaj.oud@upcmail.nl

Dinsdaggroep. Excursies op dinsdagmiddag, vanaf 13.30 uur, naar een afwisselende reeks locaties. Coördinator: Jannie Nijman, j.nijman66@upcmail.nl
Programma niet in agenda maar te zien op: <https://alkmaar-denhelder.knnv.nl/werkgroep/dinsdaggroep/>

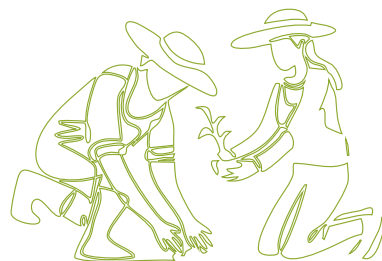
Woensdaggroep. Excursies op woensdagochtend, vanaf 10.00 uur, naar een afwisselende reeks locaties. Coördinator: Joop de Wit, wal.wit@wxs.nl
Programma niet in agenda maar te zien op: <https://alkmaar-denhelder.knnv.nl/werkgroep/woensdaggroep/>

Lezex. Zes keer per jaar organiseert de KNNV-IVN lezingen in Alkmaar (Wijkcentrum Overdie) en zes keer per jaar in Den Helder (de Helderse Vallei, alleen KNNV). Coördinator: Ofra Carmi, communicatie@regioalkmaar.knnv.nl

IJsvogelwerkgroep. De IJsvogelwerkgroep legt ijsvogelwanden aan, onderhoudt die, en telt jaarlijks de broedgevallen. Verslag in het Veldbiologisch Jaarverslag. Coördinator Rutger Polder, 1815jk232@hetnet.nl

Werkgroep Red de Hout. Red de Hout streeft ernaar om de Alkmaarderhout, het oudste stadspark van Nederland, definitief een beschermde status te geven. Inmiddels is Red de Hout, opgericht in 2016 onder de vleugels genomen van KNNV Alkmaar-Den Helder. Dit versterkt de positie van Red de Hout en betekent eveneens een bundeling van kennis en informatie. Coördinator: Johan Bos, voorzitter@regioalkmaar.knnv.nl

IVN WERK- GROEPEN

Werkgroep Wimmenum

De gidsen van de werkgroep Wimmenum organiseren het gehele jaar door wandelingen op de eerste zondag van de maand in het duingebied ten noorden van Egmond aan den Hoef en Egmond aan Zee.
Start 10 uur aan het einde van het Nachtegalenpad bij het informatiebord van PWN in Egmond aan den Hoef.
Duinkaart nodig.
wimmenuknkl@gmail.com

Werkgroep Bergen aan Zee

In de zomermaanden – mei t/m augustus – wandelen we op de eerste woensdag van de maand. Deze start in de avond om 19:30 uur.
Van september t/m november en van februari t/m april is dat op de eerste zondag van de maand. Deze wandeling start om 14:00 uur.
Start bij het IVN Parnassiagebouwtje in Bergen aan Zee.
bergenaanzee@ivnnkl.nl.

Werkgroep Dijk en Waard

Wij organiseren wandelingen in het Park van Luna (4x per jaar), de Waerderhout (4x per jaar), Natuur-begraafplaats Geestmerloo (4x per jaar) en recrea-tie- en natuurgebied Geestmerambacht/Kleimeer (elke derde zondag van de maand.).
dijkenwaard@ivnnkl.nl

Werkgroep Heiloo

De enthousiaste gidsen van de werkgroep Heiloo verzor-gen elke derde zondag van de maand een ochtendwande-ling in het Heilooër Bos, over het landgoed Nijenburg.
Start om 10 uur bij de Kattenberg aan de Kennemerstraatweg.
Melvin Gischler: 06 17268056.

Strandwerkgroep

Derde zondag van de maand
Kornet/juttocht Bergen aan Zee
Zomer: kornettrekken.
Winter: juttocht.
Start om 10 uur bij het IVN natuurcentrum Parnassia in Bergen aan Zee.
Johan Eilering: 06 57880486.

Werkgroep Rekerhout

Het hele jaar, op elke vierde zondag van de maand organiseren wij een wandeling in het mooie park de Rekerhout in Alkmaar.
Start om 10 uur bij de kinderboerderij, Krielenzand 5, in de Rekerhout.
rekerhoutwandeling@ivnnkl.nl

Werkgroep De Westert en De Bleek

In de zomermaanden (april t/m augustus) op de laatste woensdag in de maand, organiseren we een avondwande-ling door dit prachtige gebied
westertbleek@ivnnkl.nl

Werkgroep Gezond Natuur Wandelen

Coördinator: Joop Bons
In samenwerking met de Stichting Gezond Natuur Wan-delen wordt wekelijks op donderdagochtend om 10.00 uur vanuit Duinvermaak, Breelaan 132, Bergen NH een uur gewandeld in de omgeving. IVN-gidsen die de wandelin-gen begeleiden vertellen iets over dingen die te zien of te beleven zijn in de natuur. Deelnemers, maar ook begelei-ders, zijn van harte welkom. Joop Bons, 06-51850188

Werkgroep Bergen PWN BC De Duinheide

Gedurende het hele jaar wandelen we iedere tweede zondag van de maand in de duinen rond het PWN bezoekerscentrum De Duinheide. In ieder jaargetijde is er weer iets moois te beleven in dit gebied dat ligt op de grens van de kalkarme en kalkrijke duinen.
Start om 10.15 uur vanaf de parkeerplaats aan de Uilenvangerweg.
Jos Bos: 06-15065249

KNNV Werkgroepen	coördinatoren
Planten	Pieter Korstanje 072-5622278 f2hheipie@hetnet.nl
Mossen	Pieter Korstanje 072-5622278 f2hheipie@hetnet.nl
Ijsvogel	Rutger Polder 06 23181433 1815jk232@hetnet.nl
Dinsdag	Jannie Nijman 06 12586146 j.nijman66@upcmail.nl
Woensdag	Joop de Wit 06-51793094 wal.wit@wxs.nl
Strand	Wilbert Kerkhof 06-16642993 kerkhof01@hetnet.nl
Paddenstoelen	Martijn Oud 06-29299052 mnaj.oud@upcmail.nl

IVN Werkgroepen	contactpersonen
Redactie Blad	Ger Augustus blad@ivnnkl.nl
Heemtuin Parnassia	Irene Voorberg 06-13399934
Website / ICT	Henk Volbeda en Duco Roelofs- webmaster@ivnnkl.nl
ICT-aangelegenheden	Henk Volbeda ict@ivnnkl.nl
Strandwerkgroep	Johan Eilering 06-57880486
Natuurwerkgroep Dijk en Waard	Martin Kool dijkenwaard@ivnnkl.nl
Mussenwerk	Thea Scheepe mussenwerk@gmail.com
Natuurkoffer voor ouderen	Thea Scheepe 06-36201344
Wandelingen Westert en de Bleek	Cocky van Engen 072-5334948 westertbleek@ivnnkl.nl
Wandelingen Heiloo	Melvin Gischler 06-1726 8056
Wandelingen Wimmenum	wimmenuknkl@gmail.com
Wandelingen Rekerhout	Paul Bannink rekerhoutwandelingen@ivnnkl.nl
Wandelingen Bergen NH duinen	Jos Bos: 06-15065249
Scholenwerkgroep	Floor van Splunder f.vansplunder@gmail.com boekingscholen@ivnnkl.nl
Vleermuizenwerkgroep	Lineke Barendregt linekebarendregt@upcmail.nl
Natuur/cultuurwandeling Bergen aan Zee	Hans Stapel bergenaanzee@ivnnkl.nl
Werkgroep IVN APP routes	Piet Singer natuurapp@ivnnkl.nl
Educatiewerkgroep	Joop Bons
Natuurgidsenopleiding	Marja Apeldoorn natuurgidsenopleiding@ivnnkl.nl
Kruidentuin Rekerhout	Kruidentuin-rekerhout@ivnnkl.nl
Bibliotheek Parnassia	Joke Pruis, bibliotheek@ivnnkl.nl
Excursies 'Op maat'	Henk Groenewegen boekingscentrum@ivnnkl.nl
Strandmonitoring (SMP)	Marijtje de Wit marijtjedewit@hotmail.com

beleef de natuur!

MAANDELIJKSE IVN-WANDEL-EXCURSIES EN OVERIGE ACTIVITEITEN

- Zie ook: <https://www.ivn.nl/afdeling/noord-kennemerland/maandelijkse-wandelingen#wandelingenmenu>
- <https://alkmaar-denhelder.knnv.nl/>

Colofon

ISSN 2210-416X

Redactie

Ger Augustus

Wim de Groot

Keat Kho: vormgeving en produktie

Printwerk: DrukwerkMax

De KNNV afd. Alkmaar – Den Helder is een vereniging met meer dan 300 leden die zich met enthousiasme bezig houden met de natuur in al haar verschijningsvormen. Ze richt zich al 100 jaar op natuuronderzoek, natuurbeleving en natuurbescherming. De moederorganisatie KNNV is een landelijke vereniging met meer dan 50 afdelingen.

Bestuur KNNV:

Johan Bos (voorzitter), 06-54637766; voorzitter@regioalkmaar.knnv.nl
Jeanette den Herder (secretaris), tel. 06-13126318; secretaris@regioalkmaar.knnv.nl
Mathijs Altena (penningmeester), penningmeester@regioalkmaar.knnv.nl
Pieter Korstanje (veldbiologisch secretaris), 072-5622278; vbs@regioalkmaar.knnv.nl
Ledenadministratie: Mathijs Altena ledenadministratie@regioalkmaar.knnv.nl
Beëindiging van het lidmaatschap voor het komende jaar dient te geschieden vóór 1 november van het lopende jaar.

Website KNNV: <https://alkmaar-denhelder.knnv.nl>

Contributie 2024: € 38,00 (leden); € 15,00 (huisgenoten); € 21,00 (jeugdleden)

Bankrekening: NL55 INGB 0000 5194 35 t.n.v. KNNV afd. Alkmaar

Oprichtingsdatum: 19 april 1918; KvK: 37125280

IVN Natuureducatie is een landelijke vereniging met 160 lokale afdelingen, ruim 30.000 vrijwilligers en een centrale professionele organisatie die de lokale afdelingen ondersteunt bij hun activiteiten. IVN laat jong en oud beleven hoe leuk, gezond en belangrijk natuur is.

IVN Noord-Kennemerland is een afdeling met meer dan 300 leden en zo'n 110 natuurgidsen. De afdeling organiseert natuurlessen voor scholen en voor ouderen (natuurkoffer), excursies (aan het strand, in de duinen, het achterland en stadsparken), wandelingen, exposities, thematische groencursussen en een natuurgidsenopleiding. Door deze laagdrempelige activiteiten maakt een groot aantal mensen kennis met de natuur en kunnen zij die natuur beleven.

Bestuur IVNNKL:

Voorzitter: Henk Groenewegen, 0623575780, voorzitter@ivnnkl.nl

Secretaris: Jan Pels, 06372930al6, secretaris@ivnnkl.nl

Penningmeester: Heleen Dekhuijzen, penningmeester@ivnnkl.nl

Algemeen lid: Arjen Geerling, 072-5152823, aageerling@planet.nl

Algemeen lid: Theo Noten, the.noten@planet.nl

Algemeen lid: Frank Elzas, frank@elzas.eu

Website IVN Noord-Kennemerland: www.ivn.nl/nkl

Contributie: leden €25,- huisgenoten €12,50 donateurs €17,-

Rekening ING: NL29INGB 0001 6674 13 (IBAN)

t.n.v. IVN afdeling Noord-Kennemerland

Oprichtingsdatum: 17 mei 1968; KvK: 40635172

Blad verschijnt 4 maal per jaar en is een uitgave van
KNNV afdeling Alkmaar – Den Helder
en IVN Noord-Kennemerland
Eenentwintigste jaargang, nummer 84
Indien onbestelbaar, gaarne retour aan:
Fabrieksstraat 28
1749 AW Warmenhuizen